

**BOLLEBYGDS
KOMMUN**

Handläggare:
Milena Lampret
Verksamhetschef för elevhälsan

Verksamhet Utbildning

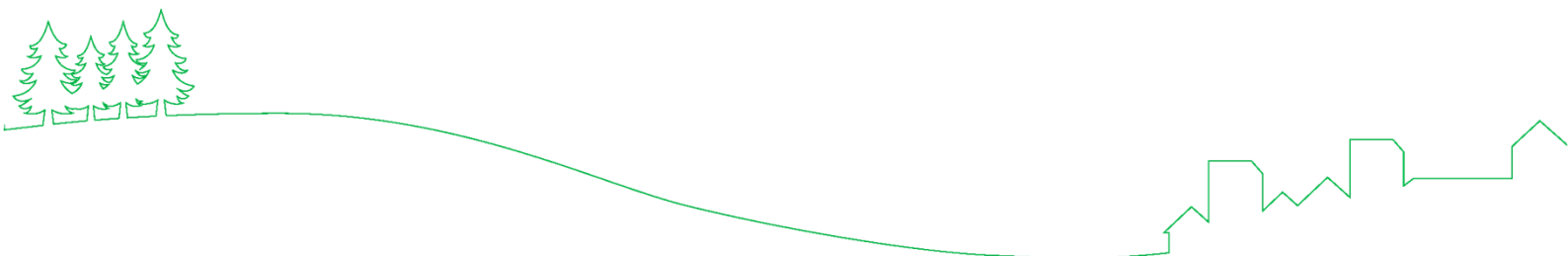
Rapport

Fastställd: 2025-02-24

Fastställd av: Verksamhetschef för
elevhälsan

D.nr:

Rapport om skolpliktsbevakning inom Rätten till utbildning Höstterminen 2024

1.Bakgrund

Alla barn i Sverige har skolplikt och en lagstadgad rätt till utbildning. Skolplikten innebär även närvaroplikt, dvs. en skyldighet att delta i den utbildning som anordnas, om barnet inte är sjukt eller har annat giltigt skäl att utebli. Skolplikten regleras i 7 kapitlet skollagen (2010:800).

Kommunen ansvarar för att alla skolpliktiga barns rätt till utbildning tillgodoses (7 kap 21-22 § § skollagen). Utbildningsförvaltningen ansvarar för att elever folkbokförda i Bollebygds kommun är inskrivna och fullgör sin skolplikt vid någon skola. Huvudmannen behöver därför säkerställa att eleverna deltar i utbildningen och samtidigt säkerställa att det finns ett förebyggande, främjande och ett åtgärdande arbete.

Ansaret för att en elev fullgör sin skolplikt delas mellan elevens vårdnadshavare, huvudmannen för verksamheten och elevens hemkommun.

En utgångspunkt för att följa upp att elever får rätt till utbildning är att personalen rapporterar närvaro på samtliga lektioner. Närvarorapportering är nödvändig för att uppfylla skolans tillsynsansvar och meddelandeplikt till vårdnadshavare när en elev inte närvarar. Det är även ett viktigt verktyg i det systematiska förebyggande arbetet på skolorna och för att skolorna snabbt ska kunna uppmärksamma elever med en eskalerande skolfrånvaro.

2. Riktlinje och rutiner vid frånvaro

Som stöd i arbetet med elevers frånvaro i grundskolan och anpassade grundskolan finns "Riktlinje elevers rätt till utbildning" framtagna. Riktlinjen utgår från gällande lagstiftning, forskning, beprövad erfarenhet samt utredningen: Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera! (SOU 2016:94). Riktlinjen kompletteras med gemensamma mallar för utredning och handlingsplan för att öka elevens närvaro och baseras på aktuell forskning och beprövad erfarenhet. Dessa dokument är ett stöd för enheterna att kartlägga resurser och hinder i arbetet med ökad skolnärvaro.

Syftet med riktlinjen är att tidigt upptäcka frånvaro och underlätta för skolorna att sätta in tidiga insatser.

I riktlinjen framgår även ansvarsfördelningen mellan skolan, elevens vårdnadshavare och hemkommun, ärendegången vid sammanhängande frånvaro eller ströfrånvaro och förslag på insatser som kan främja närvaro och samverkan kring elevens situation.

All elevs frånvaro från undervisningen ska uppmärksammas och dokumenteras via vår digitala plattform SchoolSoft. Ansvarig pedagog ska kontakta vårdnadshavare och rektor när en elev varit frånvarande mer än 15 procent (sammanhängande eller ströfrånvaro) av en månad (eller 6-veckorsperiod), oavsett om frånvaron varit giltig eller ogiltig. Rektor (eller den som rektor utsett) ska ta beslut om huruvida utredning ska genomföras eller ej. Om utredning ska genomföras ska detta ske i dialog med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

3. Elevers frånvaro

Två gånger per läsår genomför Utbildningsförvaltningen en uppföljning och analys av elevers frånvaro på huvudmannanivå. I rapporten görs uppföljning och analys som tar sin utgångspunkt i respektive skolas analys. Varje enhet följer och analyserar elevers frånvaro med syfte att främja närvaro, såväl på individ- som gruppnivå. Enheterna arbetar med att följa upp skolans resultat löpande under året och vid två tillfällen under läsår sammanställs och analyseras närvaron vid respektive skola.

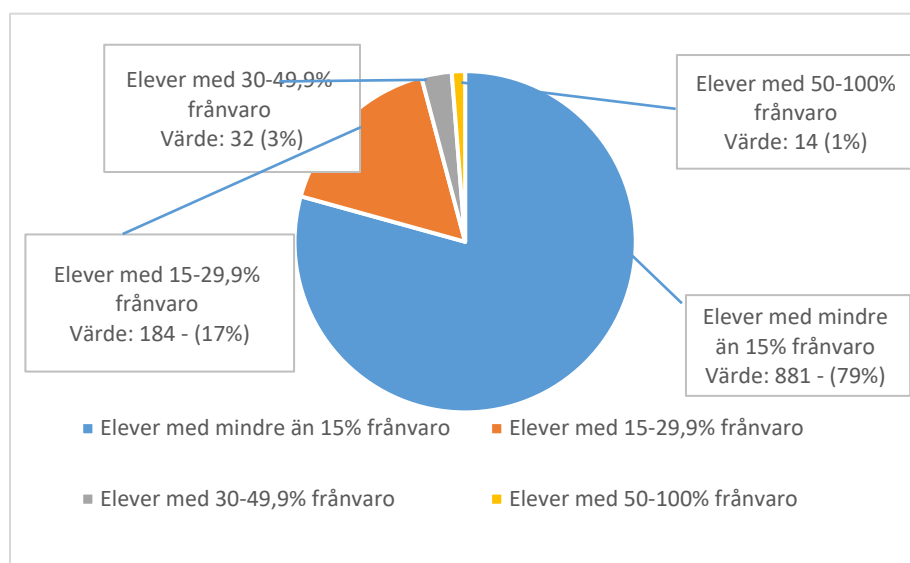
I analysarbetet följs elevers frånvaro i fyra frånvarointervall 0%-14,9%, 15%-24,9%, 25%-49,9% och 50%-100% frånvaro. Elevfrånvaro, anmälningar till huvudman och tillhörande analys presenteras till Utbildningsnämnden i en rapport under mars och oktober. Huvudmannens sammanställning av frånvaron syftar till att söka orsaker till frånvaro samt att identifiera framgångsfaktorer. Detta ska på sikt leda till ökad skolnärvaro.

3.1.Frånvaro mätperioden augusti – december 2024

Skolfrånvaro består av alla sorters frånvaro, både anmäld och oanmäld. Till frånvaro räknas när eleven är borta del av lektion, hela lektioner och hela skoldagar. Oanmäld frånvaro dokumenteras i elevernas betyg i årskurs 6, 7, 8

samt höstterminen i årskurs 9. Utbildningsförvaltningen har ett digitalt system för registrering av frånvaro. Detta sker i Schoolsoft och det finns förvaltningsgemensamma rutiner för hur frånvaro ska rapporteras och hanteras i systemet.

Tabell 1. Antal elever per frånvarointervall mellan augusti - december läsåret 2024/2025

Totalt har 21% av eleverna i Bollebygds kommun en frånvaro om 15% eller mer av undervisningstiden. Majoriteten av dessa återfinns i intervallet 15%-29,9%. För F-6-enheterna konstateras små variationer mellan gruppen flickor och gruppen pojkar frånvaro. I årskurs 7-9 finns ett tydligt mönster där gruppen flickor har en större frånvaro än gruppen pojkar.

Frånvaron på kommunens samtliga skolor består till övervägande del av anmäld sjukfrånvaro eller ledighetsansökningar. I det högsta frånvarointervallet (50%-100%) återfinns de elever som skolorna och andra samverkansparter (IFO, BUP, VC) har störst stödinsatser kring. Denna statistik visar att det är fler flickor som har hög frånvaro än pojkar.

*Tabell 2. Antal elever i Bollebygds kommun fördelade per årskurs har följande omfattning av **total frånvaro under höstterminen 2024***

	15–29,9% frånvaro	30–49,9% frånvaro	50% frånvaro eller mer
Förskoleklass	13		
Åk 1	13		
Åk 2	9	1	
Åk 3	7		
Åk 4	18	3	
Åk 5	24	2	1
Åk 6	21	4	1
Åk 7	24	2	4
Åk 8	30	6	3
Åk 9	25	14	5

I enheternas analyser framgår det att en stor andel av elever med långvarig hög frånvaro är flickor. Enheterna menar att frånvaron beror på olika orsaker men kan till stor del kopplas till elevernas psykiska mående i kombination med andra svårigheter. Samverkansarbete med andra samhällsaktörer som t.ex. BUP, IFO är initierande eller pågående i vissa fall. Vidare konstaterar enheterna i analyserna att de elever som har ett större pedagogiskt och/eller socialt stödbehov också har större skolfrånvaro. Skolorna har också utifrån de lokala förutsättningarna och behoven utvecklat olika tillvägagångssätt och rutiner för att möta upp elevernas behov. Skolornas insatser har exempelvis varit ökad kontakt med hemmet vid tendenser till frånvaro, ”rätt” insatser utifrån behov som framkommit vid analys i utredningsarbete, skolrobot mm.

4. Skolpliktsbevakning - anmälan till huvudman

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. När en skolpliktig elev går på en skolenhet med annan huvudman än hemkommunen ska huvudmannen snarast lämna uppgift om att utredning om elevs frånvaro har inletts till hemkommunen. Hemkommunen är enligt skollagen den kommun där eleven är folkbokförd, eller om folkbokföring saknas i Sverige den kommun där eleven vistas. När skolan beslutar att göra en frånvaroutredning kring en elev ska rektor, enligt skollagen anmäla frånvaro till hemkommunen.

I Bollebygds kommun är det verksamhetschefen för elevhälsan som har det huvudsakliga ansvaret för skolpliktsbevakningen samt att ta emot alla anmälningar från kommunens rektorer.

När anmälningarna inkommit har verksamhetschefen i uppdrag att sammanställa dessa för att sedan rapportera vidare till nämnden. Samtidigt har rektorerna möjlighet till råd och stöd från verksamhetschefen för elevhälsan i deras fortsatta arbete att främja elevernas närvaro.

Tabell 3. Anmälan till utbildningsnämnden, som huvudman för skolan, under perioden augusti -december 2024

Enhet	Antal anmälningar ht 2024	Antal elever som anmälningarna avser ht 2024
Bollebygds skolan F-3	0	0
Bollebygds skolan 4-6	12	12
Bollebygds skolan 7-9	16	15
Töllsjöskolan	2	2
Örelundskolan	2	2
Bollebygds anpassade grundskola	1	1
Total	33	32

Tabell 4. Anmälan till utbildningsnämnden som hemkommun men ej huvudman under perioden augusti – december 2024

Enhet - skola	Antal elever
Gaddens skolan	0
Andra fristående	0
Andra kommunala	0
Totalt	0

När det gäller antalet anmälningar till huvudman är det stor skillnad mellan enheterna i kommunen. Bollebygds skolan 7-9 har under mätperioden augusti -

december 2024 anmält 15 elever till huvudman. 74% av de inkomna anmälningarna gäller flickor och bara 26% pojkar.

Samtliga av kommunens årskurser F-3 har inga eller ett fåtal anmälningar medan kommunens årskurser 4-6 tillsammans har anmält 13 elever, där fördelningen mellan könen är jämnt fördelad.

5. Sammanfattning och analys

Statistiken visar att skolfrånvaro tenderar att öka under årskurs 4 på mellanstadiet för att sedan med tiden och speciellt på högstadiet bli allt större. I jämförelse med föregående läsår har den största minskningen av frånvaro skett i årskurserna F-6. I årskurs 7-9 däremot har frånvaron ökat, speciellt i intervallet 50%-100%. I utredningen: Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera! (SOU 2016:94) redogörs för att frånvaro tidigt under elevers skoltid är en riskfaktor för att frånvaron skall fortsätta och till och med öka även i högre årskurser.

I de samtal som förts mellan verksamhetschefen för elevhälsan och rektorer beskriver enheterna att de arbetar aktivt med frågor som främjar skolnärvaro med hjälp av olika insatser som möter elevernas behov. De ger olika exempel på generella projekt och arbetssätt. Exempelvis har Bollebygds skolan F-3 under höstterminen arbetat intensivt med att öka samverkan mellan skola-hem med fokusområde skolnärvaro. Arbetet har bland annat syftat till att arbeta förebyggande med elevernas välmående vilket i sin tur har haft effekt och minskat berörda elevers skolfrånvaro. Någon utvärdering av detta arbete har inte skett, men rektorernas uppfattning är att arbetet är en framgångsfaktor. Andra viktiga faktorer som skolorna nämner är engagerade lärare som har god relation med eleverna och vårdnadshavare. Rektorerna nämner även att skolornas organisation bidrar till att det finns flera viktiga vuxna som är kopplade till klasserna och som i sin tur gynnar elevernas möjlighet att hitta en vuxen som de kan prata med.

På Bollebygds skolan 7-9 finns några elever med mycket hög frånvaro som enheten inte lyckas vända trots stora ansträngningar. Skolan samverkar med olika instanser för att öka eleverna närvaro. Elevernas skolfrånvaro har olika orsaker som bland annat kan förklaras av faktorer i skolan. Det framgår i samtal med skolans rektor att frånvaroutredningar visar att elevernas skolnärvaro påverkas av

skolans förmåga att skapa tillgängliga lärmiljöer för alla elever. På Bollebygdskolan 7-9 har anpassningar gjorts i den fysiska lärmiljön, men för att skolan ska verka som en friskfaktor behöver undervisningen tillgängliggöras i ännu större utsträckning även inom den pedagogiska och sociala lärmiljön. Här behövs ett fortsatt utvecklingsarbete för att skapa en hälsofrämjande skola där skolan är en friskfaktor som bidrar till elevers hälsa. Goda skolresultat föder god hälsa och omvänt.

I samtal med rektorerna har det kommit fram att rektorerna har olika "nyckelpersoner" som är involverade i det systematiska närvaroarbetet. Exempelvis kan kurator, specialpedagog, speciallärare tillsammans med ansvarig pedagog och rektor driva arbetet. I utredningen: Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera! (SOU 2016:94) redogörs elevhälsans roll när det gäller att främja närvaro och förebygga frånvaro utifrån sitt hälsofrämjande och förebyggande uppdrag. Elevhälsan som helhet och dess olika yrkesgrupper är viktiga när det gäller närvaroarbetet på skolorna. Elevhälsan har kunskap om faktorer som kan bidra till frånvaro och om vad som främjar psykisk hälsa och lärande. Enligt Skolverket ska elevhälsan ha en tydlig och utvecklad roll i arbetet med frånvaro. Samverkan med elevhälsan är viktig för att skolans personal ska kunna få stöd i sitt arbete med frånvaro. Här visar praxis att kurator behöver på ett eller annat sätt vara en "nyckelperson" i detta arbete tillsammans med eleven själv, vårdnadshavare och pedagoger. Kuratorsarbete bygger på ett systemteoretiskt perspektiv där olika system med relationer mellan människor påverkar varandra och är därför avgörande för att förstå helheten. Kurator kan vara en viktig samtalspartnern för samtliga inblandade i närvaroarbete.

I genomlysningen av skolornas upprättande av frånvaroutredningar framkommer att det finns en stor skillnad mellan kommunens enheter. Visa enheters närvarostatistik i SchoolSoft stämmer överens med antal "uppmärksamma" och/eller upprättade "frånvaroutredningar" vilket tyder på att dessa enheter har närvaroarbetet under kontroll. Hos andra enheter är närvaro rapporterad av mentor via SchoolSoft men "uppmärksamma" och/eller upprättade "frånvaroutredningar" är ej genomförda. Ansvarig rektor nämner lärarnas

arbetsbelastning som en orsak till att dokumentationen ej är genomförd. Undertecknad kan med detta konstatera att framtagna riktlinjer ej följs vilket påverkar både det systematiska kvalitetsarbetet, elevernas närvaro och även på sikt deras måluppfyllelse. På förekommen anledning kommer verksamhetschefen för elevhälsa göra en genomlysning av alla enheters frånvarodokumentationen under vårterminen 2025.

Slutsatsen utifrån samtal med enheternas rektorer är det tydligt att det främjande och förebyggande arbetet som är direkt kopplat till skolnärvaro finns i varierande grad på våra enheter men behöver utvecklas. Skolorna skulle bland annat behöva följa upp och utvärdera sina insatser på individ- och gruppnivå. Det är först då vi kan se vad som gör en insats främjande eller förebyggande och vilka insatser som direkt kan kopplas till en ökad skolnärvaro. En förklaring till att arbetet och insatserna ibland känns hopplöst är att skolorna har en viss tendens att se på skolnärvaro ur ett problemorienterat perspektiv. Detta innebär att fokus riktas mot det som inte fungerar, som är avvikande och som ska åtgärdas.

Skolfrånvaroproblematiken kopplas till eleven som individ, vilken utreds för att hitta insatser som syftar till för att minska frånvaron på individnivå. Om skolorna i större utsträckning skulle bedriva arbetet utifrån ett salutogent perspektiv och fokusera på de faktorer som främjar och säkerställer närvaro snarare än vad som orsakar frånvaro skulle enheterna i ett tidigare skede kunna sätta in mera relevanta åtgärder. Här skulle skolorna behöva fokusera mera på KASAM och de friskfaktorerna som gör att eleverna är närvarande i undervisningen.

Forskning visar att det är viktigt att arbeta med följande faktorer:

- helhetsperspektiv och systematik i arbetet med närvaro i skolan
- ett gott skolklimat
- främjande och förebyggande elevhälsoarbete
- trygga övergångar mellan skolformer
- dialog och samverkan med vårdnadshavare och det omgivande samhället.

6. Referenser

Gren Landell, M. (2016) *Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera*. Stockholm: Regeringskansli

[Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera, SOU 2016:94](#)

Gren Landell, M. (2020). *Ifous fokuserar: Att utreda närvaroproblem i skolan*. (Ifous rapportserie 2020:3). Uppdrag Psykisk hälsa, Stockholms län och Region Stockholm. Hämtad 2025-02-22 från: [202005-Ifous-Fokuserar-Nrvaroproblem-I.pdf](#)

Gren Landell, M. (2021). *Ifous fokuserar: Samverkan och samordnat stöd vid närvaroproblem i förskola och skola*. (Ifous rapportserie 2021:2). Uppdrag Psykisk hälsa, Stockholms län och Region Stockholm. Hämtad 2025-02-22 från: [202102-ifous-fokuserar-narvaroproblem-h.pdf](#)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. (2022). Skolverket. Hämtad 2025-02-22
[Läroplan \(Lgr22\) för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet - Skolverket](#)

SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. Hämtad 2025-02-22
[Skollag \(2010:800\) | Sveriges riksdag](#)

Rätten till utbildning - Huvudmannens stöd till rektorer kring arbetet med att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro
Beslutat 2022-10-13
https://docs.google.com/presentation/d/11AQpfYfviVidvJT8ZvNccbUvJ2_ZD5I-/edit#slide=id.p2

Riktlinjer elevers rätt till utbildning Reviderad: UN 2023-03-22 § 20
https://drive.google.com/drive/folders/0ACqA2-vcxfV_Uk9PVA